PELS RIJCKEN

VERDONCK KLOOSTER & ASSOCIATES
A HIGHBERG COMPANY

AI Act
Impact en implementatie van de Artificiële Intelligentie Verordening

Wat is de AI Act?

De Artificiële Intelligentie Verordening (AI Act) is een Europese verordening die naar verwachting in 2026 regels zal gaan stellen over het gebruik van AI. De AI Act richt zich op ontwikkelaars, distributeurs en gebruikers van AI-systemen.

De AI Act gaat uit van een risico-gebaseerde aanpak. Dat betekent dat afhankelijk van het domein waarin een AI-systeem wordt ingezet, meer of minder strenge regels gelden. De potentiële impact op overheden kan groot zijn en vraagt om tijdige voorbereiding.

Wat is de kern van de AI Act?

De AI Act verdeelt AI-systemen in een aantal categorieën. De hoogste risicocategorie bevat AI die dermate risicovol wordt geacht dat deze is verboden. Voorbeelden hiervan zijn AI-systemen bedoeld voor manipulatie van kwetsbare groepen, sociale kredietsystemen, realtime biometrische identificatie op afstand in de publieke ruimte en 'predictive policing'.

Daarnaast is er een groep AI-systemen die als hoog risico wordt aangemerkt. Dit betreft o.a. AI die wordt ingezet ten behoeve van biometrische toegangscontrole, het beheer van kritieke infrastructuur, toegang tot onderwijs of opleidingen, werving en selectie van medewerkers, toegang tot essentiële dienstverlening en wetshandhaving. Alleen als een AI-systeem dat binnen deze categorie valt aantoonbaar geen risico's met zich brengt voor de gezondheid, veiligheid of fundamentele rechten van personen, kan een toepassing buiten de categorie 'hoog risico' blijven.

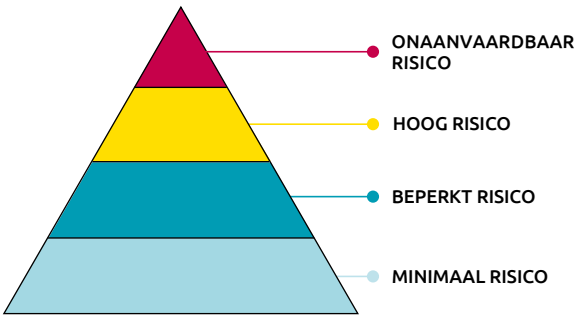

Voor AI-toepassingen die als hoog risico worden gezien gelden onder andere de volgende verplichtingen:

- het zorgdragen voor een goede data governance, risicomanagement en 'human oversight';
- het inrichten van een kwaliteitsmanagementsysteem;
- het zorgdragen voor voldoende transparantie en het opstellen van technische documentatie;
- het treffen van beveiligingsmaatregelen en het implementeren van loggingsmogelijkheden;
- het uitvoeren van een conformiteitsbeoordeling en de registratie in een Europees register;
- het uitvoeren van een mensenrechten assessment (bijvoorbeeld IAMA)

Ook voor aanbieders van zogenaamde 'foundation modellen' en generatieve AI (zoals ChatGPT van OpenAI) bevat de AI Act eisen met betrekking tot de zorgvuldigheid de transparantie van het ontwikkelproces. AI die niet als verboden of als hoog risico wordt geclassificeerd, is in principe toegestaan, mits duidelijk is dat de gebruiker ervan te maken heeft met een AI, en niet met een mens.

Daarnaast geldt voor alle AI hierin een aantal algemene principes moeten gelden, zoals menselijk toezicht, technische robuustheid, privacy, transparantie, non-discriminatie, transparantie en duurzaamheid. Bovenstaande verplichtingen sluiten nauw aan op de toenemende behoefte aan transparantie rond het gebruik van algoritmes binnen de overheid en de versteviging van het toezicht hierop.

Wat gaat de impact zijn voor overheden?

Meerdere hoog-risicocategorieën zien op activiteiten van publieke organisaties. Denk hierbij aan AI die gebruikt wordt voor de toekenning van uitkeringen, toeslagen en studiefinanciering, algoritmes die in de opsporing of in de rechtspraak worden gebruikt of in het beheer van het wegen, sluizen en in de energievoorziening. Dat betekent dat als een overheid een AI-systeem inzet bij de uitvoering van haar primaire taken dat systeem al snel als hoog risico zal worden aangemerkt.

Een deel van de verplichtingen die de AI Act die oplegt, zoals goed risicomanagement, zorgvuldige selectie van data en documentatie van ontwerpkeuzes zijn best practices en sluiten aan bij de normen uit de AVG en de algemene beginselen van behoorlijk bestuur. Een deel van de verplichtingen zijn nieuw en of scherpen bestaande verplichtingen aan, en vragen om een inventarisatie van de AI-systemen die in gebruik zijn. Een volgende stap is dan om te beoordelen welke hiervan een hoog-risicotoepassing zijn en of er gebruik wordt gemaakt van AI die geheel verboden wordt. Per toepassing kan vervolgens, bij voorkeur samen met de leverancier, in kaart worden gebracht in hoeverre al aan de nieuwe eisen wordt voldaan en welke acties nog nodig zijn.

Stand van zaken

Op dit moment onderhandelen de Europese Commissie, de Raad en het Europees Parlement over de definitieve tekst van de AI Act. De verwachting is dat die tekst begin 2024 beschikbaar wordt en de AI Act vervolgens in werking zal treden. Vervolgens zal het nog twee jaar duren voordat de regels daadwerkelijk gaan gelden. Dit betekent dat nu het moment is om te beginnen met de voorbereiding.

Over Verdonck, Klooster & Associates en Pels Rijcken

Verdonck, Klooster & Associates (VKA) en Pels Rijcken beschikken samen over de juridische, ethische, technische en organisatorische kennis die nodig is om verantwoord datagebruik mogelijk te maken en om grip te krijgen op artificiële intelligentie. Wij helpen u om de impact te bepalen van de aanstaande AI Act en om u hierop voor te bereiden door onder andere:

- Te bepalen in welke mate binnen uw organisatie gebruik gemaakt wordt van AI
- Het classificeren van de AI-systemen volgens de risicocategorieën van de AI Act
- Het inrichten van processen voor het uitvoeren van risicoanalyses
- Advisering over data ethiek en de governance van AI en algoritmes
- Ondersteuning bij het inrichten en borgen van technische en niet-technische maatregelen
- Het ontwikkelen van beleid omtrent de inkoop van AI-systemen

Meer weten over de AI Act of wat wij voor u kunnen betekenen? Neem contact op met:

Christian Verhagen: christian.verhagen@vka.nl
Christian is partner bij VKA en gespecialiseerd in data en AI. Hij adviseert over de technische en organisatorische aspecten bij het gebruik van AI.

Jeroen Naves: jeroen.naves@pelsrijcken.nl
Jeroen is partner bij Pels Rijcken gespecialiseerd in IT en recht. AI en de AI Act vormen een belangrijk deel van zijn expertise. Zo ontwikkelt hij Europese voorwaarden voor de inkoop van AI. Ook doceert hij over de AI Act en is hij voorzitter van de NEN-commissie AI en Big data.